

Regionální školství

Preprimární vzdělávání

- Zařazení do školské soustavy od roku 1948, poslání výchovné a sociální
- Zařazení mateřských škol mezi školy od roku 2005 (předškolní zařízení)
- Zřizovatel především obec, popř. svazek obcí
- Přípravné třídy (2001)
- Jesle (MZ ČR)
- Vytvoření RVP v roce 2001, účinnost 1.3.2005, povinné zohlednění od 1.9.2007

Legislativní rámec

- Školský zákon (cíle a organizaci, zřizování, správní náležitosti, požadavky na zřízení přípravné třídy).
- Vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání (podmínky provozu a organizace školy, max. a min. počty dětí ve třídách, způsob úplaty za předškolní vzdělávání)
- Vyhlášky o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadaných
- Zákon o péči a zdraví lidu + předpisy MZ ČR

Obecné cíle

- Školský zákon
- Cíle RVP: rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání, osvojení základních hodnot, na nichž je založena naše společnost, získání osobní samostatnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí.
- Klíčové kompetence: kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, činností a občanské.

Dostupnost předškolního vzdělávání

- Nejpočetnější typ školské instituce
- 1990 – 95 redukce, prudké snížení 2002/03
- Výrazné snížení jeslí, v roce 2007 – 49 v celé ČR.

Počet jeslí a počet míst v jeslích (1990–2007)

Rok	1990	1995	2000	2005	2006	2007
Počet jeslí ¹⁾	1 043	207	65	54	48	49
Počet míst	39 829	7 574	1 867	1 671	1 537	1 587

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, Síť zdravotnických zařízení. Stav k 31. 12. daného roku.

Podíl soukromých poskytovatelů

Zastoupení soukromých a církevních škol a jejich žáků na jednotlivých úrovních vzdělávání v %

Školy	2006/07				2007/08				2008/09			
	Školy		Žáci		Školy		Žáci		Školy		Žáci	
	soukromé	církevní	soukromé	církevní	soukromé	církevní	soukromé	církevní	soukromé	církevní	soukromé	církevní
Mateřské školy	1,5	0,5	1,1	0,3	1,6	0,5	1,1	0,3	1,7	0,5	1,2	0,3

Mezinárodní srovnání

- Různá tradice preprimárního vzdělávání
- Vztah preprimárního vzdělání k primárnímu, pojetí a délka, míry účasti dětí, kvalifikace pedagogů, očekávání rodičů
- Instituce poskytující převážně péči
- Instituce neškolského typu
- Školy
- Povinná účast v Lucembursku (od 4 let)
- Instituce obvykle fungují max 5 hodin

Základní vzdělávání

- Primární a nižší sekundární vzdělávání
- Plní výchovné i sociální funkce: mimovyučovací aktivity ve školních družinách a klubech - zájmové vzdělávání, výchovné poradenství, školní stravování.
- Většinou zřizovatel obec, svazky obcí (soukromý subjekt).

Změny

- Vývoj povinné školní docházky (1774 – 6 let).
- Vyšší dotace počtu hodin na 2. stupni ZŠ, RVP 2007/08
- 2006/07 – povinná výuka cizího jazyka od 3. ročníku
- Preference integrovaného vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- Umožnění domácího vzdělávání.

Obecné cíle

- Cíle:
- Umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení
- Podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- Vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci,
- Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- Připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti
- Vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi.....

Klíčové kompetence

- Souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti.
- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence občanské
- Kompetence pracovní

Geografická dostupnost

- Velký počet malých škol (31 % méně než 50 žáků).
- (37, 6 % škol tvořena pouze prvním stupněm)
- Malotřídky
- Limit min (17) a max (30) žáků ve škole. V průměru min 10 – 15 žáků na třídu, pokud škola tvoří pouze 1. stupeň

Statistiky

- 1,6 % tvoří školy soukromé, 1 % školy církevní
- 11,04 % žáků plní PŠD na víceletých gymnáziích
- 21,9 % dětí nastupuje na PŠD později než v 6 letech
- Předčasně 1,3 % dětí
- 3,6 % neukončí PŠD
- 433 je vzděláváno v rámci domácího vzdělávání.

Finanční podpora rodin

- Zdravotní pojištění do 26 let hrazeno státem.
- Přídavky na dítě – na základě příjmové situace a věku dítěte.
- Sleva na dani
- Slevy na žákovském (studentském) jízdném (6-15 let 37,5 %, 15 – 26 let nejvýše 75 %).
- Žákům prvních ročníků – základní školní potřeby v hodnotě 200 Kč (žákům se spec potřebami)
- Bezplatné poskytování učebnic (Seznam učebnic).

Mezinárodní srovnání

- Věk pro zahájení 5-7 let (Nizozemsko, anglosaské země. Irsko – 4 roky) x Pozdější – skandinávské země, Polsko
- Většina 6 let
- Uzavřené vzdělání (elementární škola) – Nizozemsko, Německo
- Tři stupně – Portugalsko, Slovinsko
- Délka primárního vzdělávání (6 let), 3-4 ročníky – Polsko, Německo, Rakousko x Finsko, Švédsko, Dánsko
- Odlišnosti u výuky cizích jazyků – nepovinný – Francie, Řecko
- Náboženství

Nižší sekundární vzdělávání

- Různá délka – Belgie -2 x 6 let Německo, nemusí být zároveň ukončení PŠD
- Převažuje všeobecné vzdělávání
- Rozdílná hodinová dotace – 983 Nizozemsko x 700 Finsko
- Způsob ukončení: závěrečná zkouška (Německo, Irsko), známky o celoroční práci, závěrečná zkouška s přihlédnutím k celoroční práci.

Vyšší sekundární vzdělávání

- Odborné vzdělávání převažuje nad všeobecným
- Střední vzdělání (1-2 roky, denní forma, 2C, 3C)
- Střední vzdělání s výučním listem (2-3 let, denní forma, zaměřeno především na praxi, 3C, 30 % populace středních škol)
- Střední vzdělání s maturitní zkouškou (4 roky, denní forma, 3A, 70 % absolventů středních škol)
- Všeobecné obory – 1/5 populace středních škol
- Konzervatoře – 6 a 8 leté (5B, 3A)
- Postsekundární vzdělávání – nástavbové studium – střední vzdělání s maturitní zkouškou – 2 roky; zkrácené studium – 1-2 roky denní forma; zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem - 1-1,5

Rámcové vzdělávací programy a vývoj

- 2009/10 – RVP G, RVP GSP
- Pilotní projekt (Pilot G) – 2004-2008 – 16 škol ze všech krajů
- Od ledna 2009 – projekt „Kurikulum G“ (www.pilotg-gp.cz, www.rvp.cz)
- Střední odborné vzdělávání – ŠVP nejpozději od září 2011
- Pilot S – 2005-2008
- Koordinátor S1 – další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti ŠVP
- Redukce oborů (Ekonomika a podnikání)
- Příprava RVP (NUV) pro konzervatoře
- Projekt Kvalita I – nová podoba maturitní zkoušky (od 1999, 2009/10 – český jazyk + volitelný předmět (cizí jazyk/matematika), 2011/12 – všechny tři zkoušky.
- „závěrečná zkouška s výučním listem

Obecné cíle

- „Střední vzdělávání rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání důležité pro osobní rozvoj jedince. Poskytuje žákům širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání spojené se všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Střední vzdělávání dále vytváří předpoklady pro plnoprávný osobní a občanský život, samostatné získávání informací a celoživotní učení, pokračování v navazujícím vzdělávání a přípravu pro výkon povolání nebo pracovní činnosti“.

Dostupnost

- Přesun od oborů učňovských ke středoškolským oborům maturitním
- Vznik nových škol navzdory demografickému vývoji
- 1989/90 – 1996/97 – nárůst o 854 škol (2100)
- 1997 optimalizace – 1766
- 2006/07 - 1340

Soukromé školy

- Nerovnoměrně zastoupeny (geografické rozmístění, druh školy, obor vzdělání)
- Nejvyšší podíl u vyššího odborného vzdělávání
- Ve středním vzdělávání – $\frac{1}{4}$
- 1990 – novela předchozího školského zákona, od roku 1995 možnost ops jako právní formy, 2005 školská právnická osoba
- Zákon o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením.

Základní a zvýšená dotace vyjádřená procentními podíly z normativů pro soukromé školy

Druh školy	Základní dotace	Zvýšená dotace
Mateřské školy	60 %	100 %
Základní školy	60 %	100 %
Střední školy	60 %	90 %
Vyšší odborné školy	60 %	90 %
Speciální školy* a střední školy poskytující střední vzdělání	80 %	100 %
Ostatní školy a školská zařízení	50 %	80 %
Instituce ústavní výchovy	80 %	100 %

* tj. školy uskutečňující vzdělávací programy pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a základní školy speciální

Struktura žáků

Počet žáků středních škol a konzervatoří podle úrovně vzdělávání – pouze denní forma vzdělávání, včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

	2002/0 3	2003/0 4	2004/0 5	2005/0 6	2006/0 7	2007/0 8	2008/0 9
Počet žáků ve středních školách bez žáků nižší sekundární úrovně	494 593	497 482	498 279	498 910	498 805	491 111	484 715
Počet žáků středních škol celkem	536 515	539 741	540 793	542 024	541 770	533 940	527 045
z toho žáků v programech:							
- středního vzdělání s maturitní zkouškou (všeobecné) ¹⁾	141 560	142 449	142 647	143 758	145 450	145 447	145 044
...na nižší sekundární úrovni	41 922	42 190	42 514	43 114	42 965	42 829	42 330
...na vyšší sekundární úrovni	99 638	100 259	100 133	100 644	102 485	102 618	102 714
- středního vzdělání s maturitní zkouškou (odborné) ²⁾	221 872	227 401	233 895	239 392	244 106	244 390	245 366
- středního vzdělání s výučním listem ³⁾	150 776	145 860	140 470	135 159	129 551	122 049	114 994
- střední vzdělání ³⁾	2 640	2 547	2 374	2 296	1 852	1 692	1 675
- nástavbového studia	19 667	21 415	21 407	21 419	20 722	20 232	19 847
- zkráceného studia s maturitní zkouškou	x	x	x	x	73	44	50
- zkráceného studia s výučním listem	x	x	x	x	16	86	69
Počet žáků konzervatoří	3 366	3 371	3 366	3 335	3 459	3 411	3 323

Pramen: ÚIV

Vyšší sekundární vzdělávání

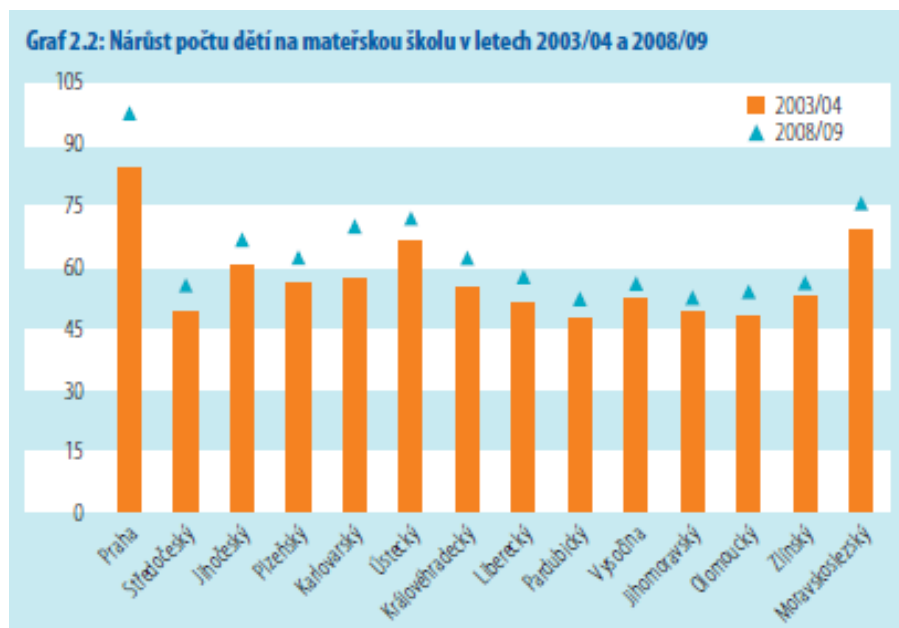
- Obvykle po ukončení PŠD
- Délka 2 (Španělsko) – 5 let (Itálie)
- Konečná fáze x tranzitivní fáze
- Všeobecné x profesní vzdělávání
- Střední škola nemá v zahraničí ekvivalent, stejně tak odborné vzdělávání

Změny ve vzdělávacím systému - struktura

- Pokles žáků základních škol – 6 %
- Nárůst podílu studentů VŠ – 7 %
- Nárůst počtu dětí připadajících na MŠ
- Výrazný pokles počtu studentů připadajících na VOŠ 16 % (2003-2008)

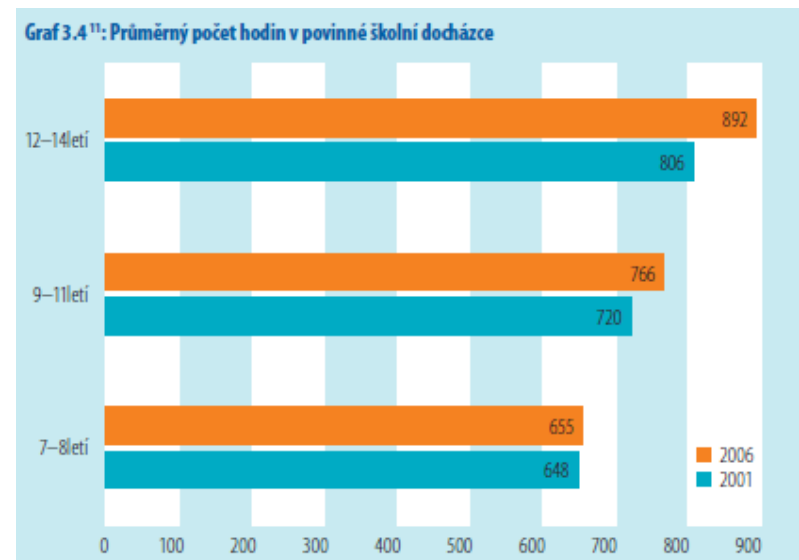
Předškolní vzdělávání

- Výrazný převis poptávky nad nabídkou (15 % Praha)
- Lepší příprava pro zahájení docházky.

Základní vzdělávání

- Nárůst počtu vyučovacích hodin x počet hodin v mez. srovnání.
- Snížení počtu dětí ve třídě
- Snížení počtu dětí s odloženou školní docházkou
- pokles integrace dětí se ZP

Střední vzdělávání

- Pokles počtu žáků, učitelů
- Počet žáků na učitele klesá (pozitivum nebo negativum?)
- 2006-2008 – pokles o 44 škol (1438)
- Nezbytnost pro uplatnění na TP
- Růst poptávky po oborech ukončených maturitní zkouškou.
- Nejsnazší přístup – střední vzdělání bez maturity, (nejtěžší – církevní, nejsnazší – soukromé)

Úspěšnost v přijetí

Úspěšnost přihlášených v 1. kole přijímacího řízení do denní formy vzdělávání		2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Celkem	Střední vzdělávání s maturitní zkouškou	74,6 %	74,7 %	79,8 %	81,2 %
	z toho víceletá gymnázia	50,5 %	53,6 %	57,8 %	58,7 %
	střední vzdělávání bez maturity	91,6 %	90,5 %	93,1 %	94,1 %
Veřejné	Střední vzdělávání s maturitní zkouškou	74,1 %	74,0 %	79,5 %	80,8 %
	z toho víceletá gymnázia	48,5 %	52,4 %	56,8 %	57,9 %
	střední vzdělávání bez maturity	92,0 %	90,5 %	93,4 %	94,4 %
Soukromé	Střední vzdělávání s maturitní zkouškou	79,8 %	81,4 %	83,5 %	86,0 %
	z toho víceletá gymnázia	72,2 %	65,2 %	68,3 %	65,5 %
	střední vzdělávání bez maturity	87,7 %	90,1 %	90,2 %	91,0 %
Církevní	Střední vzdělávání s maturitní zkouškou	67,8 %	66,7 %	72,3 %	71,3 %
	z toho víceletá gymnázia	58,4 %	59,3 %	61,2 %	62,5 %
	střední vzdělávání bez maturity	92,5 %	95,6 %	96,6 %	92,6 %

Zdroj: Vývojová ročenka školství v České republice 2003/04–2008/09

Míra nezaměstnanosti absolventů

Tabulka 12.1: Míra nezaměstnanosti podle typu ukončeného středoškolského vzdělání v krajích

Kraj	Vyučení bez maturity		Vyučení s maturitou		Absolventi SOŠ		Absolventi gymnázií	
	2003	2008	2003	2008	2003	2008	2003	2008
Praha	6,4 %	1,9 %	9,2 %	2,0 %	5,3 %	1,6 %	2,1 %	0,7 %
Středočeský	19,7 %	4,7 %	25,7 %	4,9 %	13,2 %	4,7 %	5,7 %	2,0 %
Jihočeský	13,0 %	3,8 %	17,5 %	5,1 %	9,0 %	4,0 %	5,1 %	2,2 %
Plzeňský	11,4 %	0,9 %	18,9 %	1,3 %	10,5 %	0,7 %	4,6 %	0,3 %
Karlovarský	18,7 %	5,5 %	14,7 %	7,5 %	13,1 %	4,0 %	6,3 %	2,3 %
Ústecký	32,4 %	10,7 %	42,6 %	11,6 %	19,8 %	7,8 %	9,2 %	3,7 %
Liberecký	19,0 %	5,5 %	19,3 %	6,9 %	13,2 %	4,6 %	5,9 %	1,8 %
Královéhradecký	14,2 %	4,7 %	16,7 %	3,8 %	10,5 %	3,3 %	5,5 %	1,2 %
Pardubický	20,7 %	4,7 %	20,9 %	7,1 %	13,3 %	3,2 %	6,5 %	1,7 %
Vysočina	21,0 %	6,3 %	32,0 %	5,8 %	14,9 %	5,0 %	6,9 %	2,3 %
Jihomoravský	23,7 %	6,7 %	21,7 %	6,0 %	16,9 %	5,3 %	6,6 %	1,9 %
Olomoucký	31,0 %	5,2 %	30,3 %	5,7 %	20,1 %	4,2 %	8,4 %	1,7 %
Zlínský	24,7 %	5,2 %	31,7 %	6,1 %	18,3 %	3,9 %	7,0 %	1,6 %
Moravskoslezský	42,9 %	7,8 %	41,5 %	8,2 %	26,4 %	5,9 %	10,7 %	1,9 %
ČR	22,7 %	5,5 %	25,0 %	5,8 %	14,9 %	4,2 %	6,3 %	1,7 %

Zdroj: *Krajští ročníci školství 2003, Krajští ročníci školství 2008*

Jednotkové výdaje

Tabulka 26.1: Jednotkové výdaje na jednotlivých druzích škol v letech 2003 a 2008 (v Kč)

roky	MS	ZŠ	SS	G	SOS a VOS	SOU	Školy pro žáky se SVP
2003	32 066	34 129	42 936	35 066	40 090	52 194	72 272
2008	41 542	48 287	53 539	48 034	48 712	64 203	108 761

Zdroj: Krajská ročenka školství 2003; 2008

Graf 26.4: Jednotkové výdaje na žáka ve střední škole (v Kč)

